

6. Ach, a ještě není konce. Nechápatost, formální logika a spolkařský duch štvou p. Dyka a nepřejí mu pokoje. Tváří se zase, jako by nerozuměl větě, kde pravím, že nejsem, *přesně vzato*, dlužen vysvětlení největší většine podepsaných, poněvadž se s nimi osobně nestýkám. Povím mu to tedy: inkrimovanou větou o „tlupě“ nedotknul jsem se podepsaných jako *osob a jednolivců* — nanejvýš jen jako *oběti pořadatelstva*, které je sdružilo a jež je po případě vede k cíli, kterého ani neznají. Dotaz svůj měl tedy podepsat prostě jen *výbor „Kruhu“* jako *pořadatel akce*.

Odsoudil jsem tím onen veteránsko-spolkový nemrav, jemuž propadl již v třetím roce života „Kruh“: *defilé podpisů*.

Jsem hotov s p. Dykem — hotov tak i hotov jinak. Nač zapíratí: jest mně smutno z té hromádky malichernosti i hrubosti, která zbyla z jeho článku.

Ecce Poeta! Pan Dyk, který jako básník tváří se rytířem a mstitelcem pravdy, tvrdí cosi, při čem nebyl, čeho nezná, o čem jen ví od kamaráda — a pak přirozeně: mluví nepravdu, provádí formální eskamotáž. O podpisy vyjednával se mnou *samojediný* p. Sezima — což nevádí p. Dykovi, aby si nevedl v mojí aféře, jako by tu byl doma. Na schůzi 24. 5. — na níž mimochodem řečeno, mluvil jsem s ním po prvé v životě — nesetřval do konce, odešel o hodinu dříve: ale to nevádí p. Dykovi, aby nešířil o ní klep.

Smutné divadlo: *pospolkařený básník!* Člověk posedlý spolkařským malichernictvím, fanatismem kamaraderie, je žalostný zjev: myslil jsem, že *těto* směšnosti mladá literatura bude ušetřena, — zdá se však, že přičiněním „Kruhu“ již tak nebude.

Pan Dyk má *esprit de corps*, za nějž by se nemusil stydět voják. Ale — básník?! Zde by se měl p. Dyk zamyslet. A zeptat se: je-li jen tak beze všeho *duch spolkový i duchem pravdy, noblesy a taktu*.

A jen několik slov ještě „Kruhu“.

Já nestál o styk s vámi — léta dovedl jsem se mu vyhýbat. Protivilo se mi to ovzduší dlouhých nebo kulatých hospodských stolů se svým klepařením a pivním bratrstvím, jímž náhle srostli lidé, kteří se včera ještě nenáviděli a ubíjeli.

Já nechodil za spolkem — spolek chodil za mnou: chodil za mnou i při brožurce divadelní. Proto jest mně lhostejno, dnes, spíláte-li mně. Jest to již český literární nemrav: škemrat dnes u někoho (škemrat — užívám toho slova vědomě), a nespílní-li vám ten člověk *dostova*, co jste chtěli, *je-li odchylného názoru*, vyspílat mu zítra.

Ale to jsou pohlavky, kterými se pohlavkujete sami.

Zanedlouho pochopí se to obecně.

24., 25. 7. 1904

Zasláno

Panu J. Kamprovi

Lituju velmi, že *nemluvíte pravdu*, tvrdíte-li, že jste mne 24. 5. odkázal na výbor „Kruhu“. *Nikoliv!* 24. 5. několikrát jste mně opakoval, že *buďe všechno uveřejněno*,

jak si přeju, resp. jak jsem to stylisoval v listě, který jsem Vám též den poslal. Několikráte, opakuju, jste mne tím ujistil: pp. Sezima a Jelínek, oba tuším členové výboru, ujistění to slyšeli.

Nemohl-li jste mně nic splnit — neměl jste mně také nic slibovat, ničím mne ujistovat: měl jste mne odkázat prostě na výbor, *na jehož rozhodnutí nebyl bych čekal*. *Byl bych si pomohl sám a vyličil sám věc v listech hned lehdý!*

Nezapomínejte, že popud k smírnému řešení otázky vyšel od Vás. V listě, jež jste mně poslal, žádal jste mne v zájmu akce, aby se věc vyřídila dohodnutím a vysvětlením. A na základě tohoto listu šel jsem do schůzky 24. 5.

Lituju tedy, že výtka neLOYálnosti Vás stíhati musím i nadále — a dnes naléhavěji než včera.

26. 7. 1904

Zasláno

Vážený pane redaktore, dovoďte mně ještě několik slov odpovědi na výklad výboru „Kruhu“ a „Zvonu“ 8. července, který se mně dostává teprve dnes do rukou. Budu stručný, poněvadž hlavní věci vložil jsem již v „Přehledu“ č. 37 a v „Čase“ č. 212 [viz zde na str. 223 a 227].

1. Pan Sezima zná se sám k tomu, že jsem žádal u svého jména *klausuli: „souhlasí do 30 proc.“* Výmluva, jako by to byl žert, jest nejapná. Pronesl jsem to na *konci našeho rozhovoru*, když jsem jmenoval všechno, co se mně na brožurce nelíbí a s čím nesouhlasím, a mělo to tudíž smysl *zcela určitý a jasný*. Znamenalo to: souhlasím sotva s třetinou.

2. Není pravda, že vytýkal jsem brožurce „nedostatek temperamentnosti“ a celý následující galimatyáš, který zcela zřetelně prozrazuje, že si její páni vymysleli ex post. Vytýkal jsem snad všechno jiné jen ne to, co píše páni ve „Zvonu“. Komické jest také, že to chce dekretovat *výbor „Kruhu“* — kdežto já mluvil se *samojediným* p. Sezimou — mezi čtyřma očima! Textu brožury — ne celé, neboť dostal jsem jí jen do str. 13, *šest stran posledních mně nikdo nedonesl!* — vytýkal jsem kromě některých stylistických nesmyslů a kotrmelců hlavně a především: *že je mtlký, že neumí domyslet, že špatně argumentuje, že je misty nespravedlivý*.

3. Pánové podávají pak některé moje výroky (většinou nepřesně) ze schůzky 24. května, jako by to byly *námítky* proti brožurce. To je velmi komické. Já 24. května nepronesl jiné námítky než jedné — *ale ovšem kardinální, z níž pánům bylo horko: lotiž že mne podepsali neprávem*. Věty, kterými mne chtějí zesměšňovat, byly proneseny v hovoru o literárních, uměleckých a divadelních otázkách dne — a není na nich nic směšného než nejapná stylisace, která patří ovšem na vrub geniálního výboru. Ostatně nejedna z nich nalezne se v mém článku „Divadlo a literární kultura i ethika“, kde, uvidí se, má svůj dobrý a jasný smysl. Tam nalezne se také všechno, co jsem řekl proti p. J. Kvapilovi, neboť netajil jsem se nikdy nikomu, že nesouhlasím s ním v mnohém, — tam nalezne se to pověděno plně a otevřeně. Je právě

rozdíl mezi pouhým „žoldněrováním“ ve službách „Kruhu“ — a mezi otevřeným a čestným bojem!

4. Pánové vytýkají mně nakonec *nestatečnost*. Risum teneatis, amici! Pánové — kdo to je? Pan Kamper ku př., žurnalista za peč, „Politik“ vyválený, — snad i p. Jelínek, snad p. Sezima, nebo snad p. Matějka nebo p. Rowalski! Výtka nestatečnosti od takových heroů a titánů mne ovšem drtí: u nich, jak známo, co slovo, to čin a rána mečem! Nu, jsem kliden: řekl a napsal jsem na štestí věci takové charakterné úrovně, že mohu klidně spát pro slovo s *takových* rtů.

Mně statečnost není v tráskání prázdných omlětých žurnalistických frází, z nichž je slepena slavná brožura přelavného „Kruhu“, — mně statečnost jest v odvaze a umění: *domyslíti otázku a soud*. A článek můj „Divadlo a literární ethika i kultura“ jest proto stokrát statečnější a charakternější než mělký žurnalistický elaborát sl. „Kruhu“.

Mně jest statečností říci pravdu třinácti poštváným literátům, posedlým démonem spolkářské solidarity, — a statečností není mně podepsati společně s těmito třinácti nebo čtrnácti lidmi novinářský hadr, ježž — nota bene — snad nikdo z nich nepročel celý!

V Bystřici p. H. 6. srpna 1904

Karel Sezima, přijímám „Mužné srdce“, čili propuštěná služka „mluví“

Znáte ten všední případ z maloměstského života: služka jest propuštěna a služka „začíná mluvit“, jak se říká po pražsku (neboť Praha jest maloměstem při svých staticích obyvatel). Do nedávna tichá, skromná, slušná osoba promění se přes noc v Katona a Cicerona a řeční. Řeční, rozumí se, strašně *pikantně*: všecko viděla, všecko slyšela, všecko ví — a nyní povídá. A baby klepný seskupeny kolem ní hltají každé slovo. A všecko jen v *přímé řeči*. Samá dvojtečka a samé uvozovky. Je to tak plastičtější a pak — zní to takto strašně pravděpodobně. „Ne, ona si to všecko pamatuje do puntíku,“ míní baby, „to už je to všecko pravda.“

— A já jsem ti jí řekla: „Vím všecko a povím na ně všecko.“

— A ona: „Nani, pro boha tě prosím, nedělej mne nešťastnou. Tu máš na klobouk, jen mlč!“

Docházel k vám leta mladík, milý, tichý, způsobilý, talentovaný mladík-literát. Nepřicházel často, choval se slušně, nekouřil, sedal jen na půli nabízené židle, a měli jste ho rádi: slušný hoch. Občas vypůjčil si knížku, kterou neporušenou vrátil: slušný hoch! Sem tam opsal si titul knížky, která náhodou ležela na stole, a koupil si ji. A víc: bral literaturu doopravdy, leccos věděl, o leccems myslil — dalo se s ním pěkně hovořit. Miloval svého Jacobsena, blouznil o svém Turgeněvu, vypravoval o svém Hanssonovi. Milý člověk. Občas byl i vtipným, jako býval občas nadšeným. A poněvadž máte rádi mladé lidi a nenávidíte nade vše okoralou pózu literárního papeže, rádi se zasmějete vtipu a rádi jej po případě uděláte sami — stal se vám ten člověk milým.

Ale v poslední době stala se s tímto slušným mladíkem neslušná změna: *pospolkařil se*. Tato rabies, kterou si studenti odbývají obyčejně v prvních ročnících university, posedla české literáty ve věku trochu pokročilejším — a byla tím zřivější, ož děle dala na sebe čekat. Slušný mladík propadl jí měrou až neslušnou. Dopouštěl se nevkusů, tahal vás ku př. mermomocí do spolku, jehož lidé vám byli lhostejní a nudní. Ztrácel vtipu a přibíral hrubosti. A hněval se, když jste ironisovali jeho pivní hospodské přátelství a spolkářské obmezenectví a malichernictví a zejména když jste činili psychologické pozorování o vzniku literárního přátelství v Čechách a resumovali je do sentence: „V Čechách vede u literátů cesta k srdci přes lžbet“ — narážejíce tím na zertovný fakt, že v „Kruhu“ semkli se přátelstvím často lidé, kteří se před nedávnem lžbetně spráskali a seprali.

A tento mladík došel dnes šťastně nejnižší prohlubně nevkusu: „začal mluvit“ — mluvit jako mluví propuštěná služka.

A literární baby seskupeny hltají každé slovo: „Radikální listy“ uveřejňují jeho povídky dokonce v rubrice *Umění a věda. Umění?* — zapoměly patrně dodat: *klepařské*.

Jak to řekl Šafařík: Praha, ten nejhorší slovanský Kocůrkov! Ano: Kocůrkov! A vzduch jeho shnilý a plesnivý! I z lidí, založených k čemusi lepšímu, dělá nakonec klepaře, prostě citu pro nejprimitivnější noblesu a takt, fanatiky hospodského slohu, malodušné citové hrubce a duševní křečky.

A p. Sezima tedy „začal mluvit“. Přibýlo mu ostatně úžasné výřečnosti od té chvíle, kdy se stal členem „Kruhu“. A touto obšírnou, nekonečnou výřečností píše do nových „Lit. listů“ *kroniku*: vypisuje tam každý hospodský klep důkladněji než popsal Herodot válku perskou a obšírněji než Titus Livius založení Říma. A všecko periodami tak lžbetně kudrnatými a tak krutou ironií solenými, jak psával kdysi p. Lier. A touto obšírnou výřečností a těmito ukrutně vtipnými periodami začal dnes tedy p. Sezima „mluvit“ — mluvit o mně.

A všimněte si: mluví jako klepařící služka. Nejprve: podává naše jednání v *přímé řeči*: *reprodukuje celý dialog* („Rad. listy“ z 9. července). *Doslova* reprodukuje 9. července, co jsme hovořili — snad 12. května! Ani slovíčko mu nevypadlo z paměti *za těch sedm neděl!* „Ten to ví, ten to zná,“ šuškají literární baby.

A jak *ozdobně a duchaplně* mluví v dialogu tomto sám p. Sezima! Já koktám u něho jen jednotlivá slova, nanejvýš dá mi zmocí se na holou větu. Říkám tam samé: *nu a vite co a tak tedy a uděláme to* a jinou slabomyslnost — ale sám opisuje na konverzačních parčetách takovéto elegantní křivky: „Objeďte se bez Vašeho podpisu“ . . . nebo: „Děláte dobrý skutek, věřte . . . Vždyť my většinou exponujeme se tu za věci, na kterých nemáme nejmenšího osobního zájmu“ . . . Jak krásně konversujete, p. Sezimo, — na papíře! Bezmála jako navoskovaná figura z Ohnetova románu. „Jak jsi ušlechtilý, milý synu,“ praví Šalomoun, a „jak jsi se chytila, Kavko,“ praví Enšpígl.

A p. Sezima mluví dál. Ó záplavo z medových těch úst! Věta za větou cirátně z nich plyne, tu ironická, tu mravokárně pathetická — a ach, není naděje na konec.

A p. Sezima mluví často dýky, jako lady Macbeth. Včera ještě slušný mládenec, dnes mstitel a rozumí se: mstitel „přatelství“, přátelství „zrazeného hrubým způsobem postranní perfidií“¹. Včera slušný človíček s červenými tvářičkami a dobro-

1 - Kterou jsem div neoznámil lidem na nárožních cedulích!